



## Missions of the university in the higher education system

**Mohsen Khosravi**

Assistant Professor, Department of Educational Sciences, Farhangian University, Tehran, Iran  
Email: mo.khosravi@cfu.ac.ir

### Abstract:

The purpose of the current research is to identify the components of university missions in the higher education system, which was carried out using qualitative and quantitative methods. The first phase of the research was carried out with the aim of identifying and applying the components of scientific freedom in selected countries of the world. In this phase, the themes of the university's missions in the higher education system were extracted using the qualitative method of Atride Stirling's theme analysis (2001) with an emphasis on Brody's four-step technique. The validity of the themes was carried out by expert professors in the field of higher education. Using the Holstein method, the reliability obtained from the analysis of the 98 themes was calculated. The statistical population of this phase included eight countries. A total of 16 basic themes, 3 organizing themes for university missions in the higher education system were identified as universal themes among the selected countries. The second phase of the research was conducted with the aim of providing a model of university missions in the higher education system for countries. Its statistical population included university presidents and vice-chancellors in number (675). A statistical sample of 125 was randomly selected according to the size of the population and with the help of Karjesi and Morgan's table (1971). The main tool of this part was the researcher-made questionnaire based on the comparative study conducted in the first phase of this research. Face validity was determined by a number of respondents and content validity was determined based on the opinions of higher education management experts. The reliability of this tool was calculated by pre-distributing the questionnaire and calculating Cronbach's alpha coefficient (978). The statistical analysis of the data was done using SPSS and Imus and based on the method of confirmatory statistical analysis, structural equations, calculation of factor loadings and relationships between questions and components. The presented model has three organizing themes with the obtained factorial values, respectively, the core values (95.), external development of the university (66.), and academic symbols (72.) were estimated. In this model, three organizing components of university missions in the higher education system were identified as the most important components of university missions in the higher education system. According to the obtained results and its verification, it can be concluded that the presented framework has sufficient theoretical, empirical and valid support.

**Keywords:** university, university missions, academic freedom, comparative study, model



## رسالت های دانشگاه در نظام آموزش عالی

محسن خسروی

استادیار، گروه آموزشی علوم تربیتی، دانشگاه فرهنگیان، تهران، ایران

ایمیل: [mo.khosravi@cfu.ac.ir](mailto:mo.khosravi@cfu.ac.ir)

### چکیده:

هدف پژوهش حاضر شناسایی مؤلفه های رسالت های دانشگاه در نظام آموزش عالی است، که به روش کیفی و کمی انجام شد. فاز اول پژوهش با هدف شناسایی و تطبیق مؤلفه های آزادی علمی در کشورهای منتخب جهان صورت گرفت. در این فاز مضامین رسالت های دانشگاه در نظام آموزش عالی با استفاده از روش کیفی تحلیل مضمون آتراید استرلینگ (۲۰۰۱) با تأکید بر تکنیک چهار مرحله ای برودی استخراج گردیدند. روایی مضامین توسط اساتید متخصص حوزه آموزش عالی صورت پذیرفت. با استفاده از روش هولستی پایایی حاصل از تحلیل مضمون ۹۸. محاسبه گردید. جامعه آماری این فاز شامل هشت کشور انتخاب شدند. در مجموع ۱۶ مضمون پایه، ۳ مضمون سازمان دهنده برای رسالت های دانشگاه در نظام آموزش عالی به عنوان مضمون فراگیر در بین کشورهای منتخب مورد شناسایی، تطبیق قرار گرفت. فاز دوم پژوهش با هدف ارائه مدل رسالت های دانشگاه در نظام آموزش عالی برای کشورها انجام گرفت. جامعه آماری آن شامل رؤسا و معاونین دانشگاه به تعداد (۶۷۵) بوده است. نمونه آماری به تعداد ۱۲۵ به صورت تصادفی متناسب با حجم جامعه و به کمک جدول کرجسی ومورگان (۱۹۷۱) انتخاب گردید. ابزار اصلی این قسمت، پرسشنامه محقق ساخته مبتنی بر مطالعه تطبیقی انجام شده در فاز یک این پژوهش بوده است. روایی صوری توسط تعدادی از پاسخ دهندگان و روایی محتوایی بر اساس نظرات متخصصان مدیریت آموزش عالی تعیین گردید. پایایی این ابزار با پیش توزیع پرسشنامه و محاسبه ضریب آلفای کرونباخ به میزان (۰.۹۷۸) محاسبه شد. تحلیل آماری داده ها با استفاده از اس پی اس و ایموس و مبتنی بر روش تحیل آماری تأییدی، معادلات ساختاری، محاسبه بار عاملی ها و روابط سؤالات با مؤلفه ها انجام شد. مدل ارائه شده دارای سه مضمون سازمان دهنده با بار عاملی های به دست آمده به ترتیب ارزش های محوری (۰.۹۵)، توسعه بیرونی دانشگاه (۰.۶۶)، و نمادهای دانشگاهی (۰.۷۲) برآورد گردید. در این مدل سه مؤلفه سازمان دهنده از رسالت های دانشگاه در نظام آموزش عالی به عنوان مهم ترین مؤلفه های رسالت های دانشگاه در نظام آموزش عالی شناسایی شدند. با توجه به نتایج به دست آمده و تأیید آن، می توان نتیجه گرفت که چارچوب ارائه شده از پشتوانه نظری، تجربی و اعتبار کافی برخوردار است.

واژگان کلیدی: دانشگاه، رسالت های دانشگاه، آزادی علمی، مطالعه تطبیقی، مدل

## مقدمه:

درک و فهم نحوه صحیح عملکرد سازمان های آموزش عالی در برابر تنش ها، محیط و چالش ها امری ضروری برای رهبری و مدیریت اثربخش نظام آموزش عالی است، بدون درک صحیح نحوه عملکرد دانشگاه ها و مؤسسات آموزش عالی، مدیران، هیئت علمی و ذی نفعان آن در برابر پرسش هایی نظیر این که چرا نهادهای آموزش عالی در برابر تغییرات، تأثیر ناپذیر باقی می ماند، چرا اداره کردن آن ها امری دشوار است و چرا در برابر نوآوری مقاومت می کنند، سردرگم خواهد ماند. بدون دانش ساختار سازمانی، هیئت علمی در سیاست گذاری و هیئت امناء در تعیین اهداف سازمانی اثربخش و مدیران در تلاش برای همگام شدن با تغییرات سریع دچار مشکل خواهند شد.

از آن جا که دانشگاه نهادی اجتماعی است و از طریق تعامل با نهادهای دیگر در یک هم بافت اجتماعی و به صورت تاریخی ساخته می شود (فراستخواه، ۱۳۹۷). لازم است حداقل یک گام از نظر دانش، علوم و فنون و الگوهای رفتاری از بقیه نهادها جلوتر باشند و نظر به نقش دانشگاه ها در پاسخ گویی به نیازها و انتظارات اجتماعی و جهانی، ایجاب می کند که آموزش عالی و سازمان های آموزشی به طور مداوم کیفیت فرایند و فعالیت های خود را بهبود بخشند (پهلوان، ۱۳۹۴).

آزادی علمی و استقلال عمل دانشگاه ها برای تحقق رشد تفکر و نوآوری در جامعه ضروری است. دانشگاه ها و مراکز تحقیقاتی می کوشند این آزادی و استقلال را برای رویارویی با مشکلات اجتماعی به کار گیرند و از طریق رقابت سالم، زمینه رشد علوم و تحقیقات و فناوری را فراهم کنند (معین، ۱۳۹۷). در مسیر رسیدن به نظام دانشگاهی جهانی به آزادی علمی و استقلال دانشگاهی و هم چنین مسایل مرتبط با دموکراسی، حکمرانی و مدیریت دانشگاهی مطرح می شود (لنسن، ۱۳۹۶). آزادی آکادمیک و خودمختاری هر دو به عنوان معیار ارزش های دموکراتیک و اهمیت ذاتی در حق خود است. دانشگاه ها نیازمند خودمختاری، آزادی و اقتدار (۱) برای آموزش دانشجویان خود به عنوان اعضای فعال جامعه و مشارکت کنندگان مؤثر در بازارهای کار در آینده، و (۲) انجام تحقیقات پیشرفته که ما را قادر به یافتن راه حل برای یک مجموعه فزاینده پیچیده از مسائل جهانی است. آن ها هم چنین نیاز به حفاظت در مقابل دخالت های احتمالی دارند. این شرایط اساسی برای عملکرد مؤثر آموزش عالی است که به طور خاص بستگی به روح آزادی، تحمل، پرسوجو و احترام به تنوع دارد تا کار خود را انجام دهد، همان ارزش هایی که جوامع دموکراتیک در آن زندگی می کنند. (کوربت<sup>۱</sup>، ۲۰۱۷)

آزادی علمی به شرایط اعضای هیئت علمی، آزادی فردی آن ها برای انتخاب مسیر جهت تحقیق اشاره دارد، در حالی که استقلال دانشگاه به دولت خودگردانی موسسه اشاره می کند. آزادی آکادمیک شاخصی مهم از محیط آموزشی در کشور است و مربوط به اخلاق تحقیقاتی است. (گلیوا، ۲۰۱۳).

با کمی تأمل در مطالعات انجام شده برای مواجه شدن با چالش های دانشگاه ها، مهم ترین اولویت ها حرکت آن ها به سمت متحول شدن است، که به نظر می رسد نیازمند مطالعه و شناسایی رسالت های دانشگاهی در کشورهای موفق، تجارب و مطالعات تجربی آن ها در این زمینه باشد. بر همین اساس یکی از نگرانی ها این است که مؤلفه های رسالت های دانشگاه در نظام آموزش عالی جهت ارائه مدل مطلوب در کشور ایران کدام است؟

## پیشینه پژوهش:

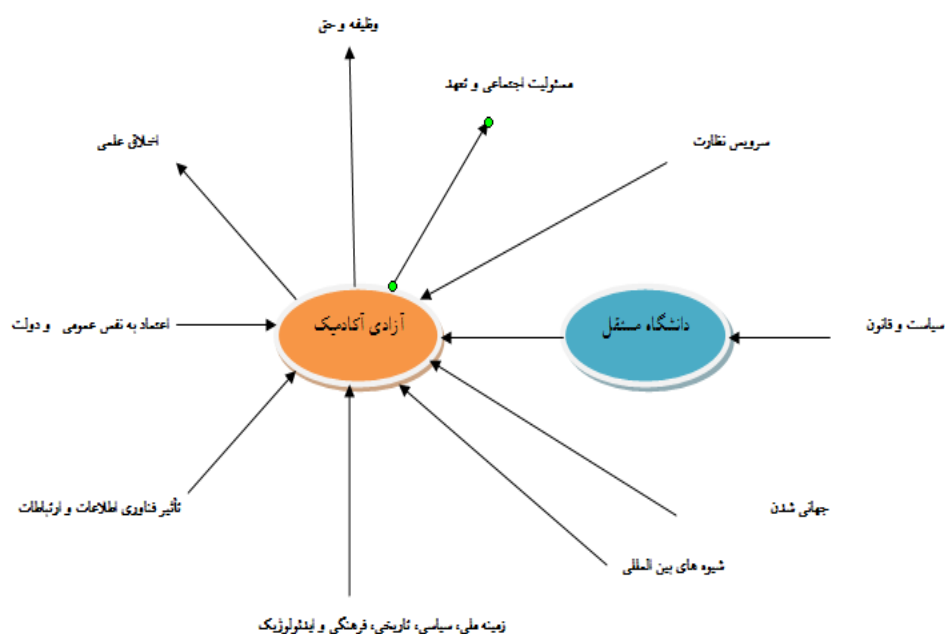
از آن جا که نقش آموزش عالی در توسعه اقتصادی، اجتماعی و فرهنگی کشور تعیین کننده است و نیروی انسانی متخصص مورد نیاز بخش های مختلف توسط آموزش عالی تربیت می شوند، تقویت و توسعه این بخش، زیربنای توسعه ی سایر بخش ها را به دنبال دارد (عبداللهی و حیدری، ۱۳۸۸).

<sup>۱</sup>. Corbett

آزادی علمی به شرایط اعضای هیئت علمی، آزادی فردی آن‌ها برای انتخاب مسیر جهت تحقیق اشاره دارد، در حالی که استقلال دانشگاه به دولت خودگردانی مؤسسه اشاره می‌کند. آزادی آکادمیک شاخصی مهم از محیط آموزشی در کشور است و مربوط به اخلاق تحقیقاتی است (ترکان و گلیووا<sup>۲</sup>، ۲۰۱۳).

برای برخی از مفسران، آزادی آکادمیک شرط لازم و ضروری برای جامعه است، تا دانشگاه‌ها به اهدافشان برسند. در تعریف آزادی آکادمیک، سرشماری جهانی روسای دانشگاه‌ها اظهار شده است که آزادی آکادمیک می‌تواند به عنوان آزادی تحقیق، آموزش، بیان، و بدون دخالت، و با توجه به هنجارها و استانداردهای تحقیق علمی باشد (همان).

رن<sup>۳</sup> (۲۰۱۳) در شکل شماره (۱) ارتباط بین آزادی علمی و رسالت‌های دانشگاه را بیان نمودند، که مؤلفه‌های مرتبط با آزادی علمی و رسالت‌ها مشخص شده است. هم‌چنین فلش‌های از سمت آزادی بیان این حقیقت را بیان می‌کند که هم یک وظیفه و هم حقی مانند مسئولیت و وظیفه آموزشی با اصول اخلاقی آموزشی باید سازگار باشند. فلش‌های مرکزی آزادی بیان و رسالت‌های دانشگاهی از عوامل خارجی تحت تأثیر قرار گرفته‌اند.



شکل (۱) نتایج تحقیقات سیاست‌های آموزش عالی در آزادی آکادمیک (رن، ۲۰۱۳)

سلیمی (۱۳۹۷) در پژوهشی تحت عنوان "مطالعه انگاره‌ها و ادراکات اعضای هیئت علمی از مفهوم آزادی علمی" شش طبقه آزادی در پژوهش، آزادی در تدریس، آزادی از خودسانسوری، حفظ استقلال عمل سازمانی نهادهای دانشگاهی، آزادی از تلقین و القاء و رعایت حقوق مشروع دانشجویان را برای آزادی آکادمیک شناسایی کرد. که حفظ استقلال عمل سازمانی نهادهای دانشگاهی بیشترین و رعایت حقوق مشروع دانشجویان کمترین اهمیت را در شکل دادن به آزادی آکادمیک داشته است.

<sup>۲</sup> . Turcan & Gullieva

<sup>۳</sup> . Ren

آذرگشسب(۱۳۹۶) در پژوهشی تحت عنوان " اداره هیئت امنایی در نظام آموزش عالی ایران " به این نتایج دست یافت که اداره هیئت امنایی زمینه‌هایی برای بهبود اساسی نظیر ایجاد تنوع در تشکیلات هیئت امناء، اختیار نصب و عزل رئیس نهاد علمی، اشراف به فعالیت‌ها و نظارت واقعی بر عملکرد دانشگاه، تصمیم‌گیری جمعی بر مبنای رسالت نهاد و نیازهای محلی و بومی، مشارکت و درگیر کردن ذینفعان، دانشجویان، استادان، خانواده‌ها، مردم و کارفرمایان در فرایند اتخاذ تصمیم و حل مسائل دارد.

مارتینز<sup>۴</sup>(۲۰۱۸) در پژوهشی با عنوان " تعالی دانشگاه‌ها در مقابل استقلال، سرمایه‌گذاری و پاسخ‌گویی " بیان می‌کند که افزایش استقلال دانشگاه، اولویت‌های امروز دانشگاه‌ها است. در این پژوهش نتایج مربوط به برتری و استقلال دانشگاه‌ها، که از طریق داده‌های بدست آمده از رتبه‌بندی دانشگاهی شانگ‌های و شاخص‌های توسعه معرفی شده توسط انجمن دانشگاه‌های اروپا برای چهار نوع استقلال دانشگاهی: سازمانی، علمی، کارکنان و مالی ارائه می‌کند.

کری<sup>۵</sup>(۲۰۱۶) در پژوهشی با عنوان " چالش برای آزادی علمی و استقلال نهادی در دانشگاه‌های آفریقا جنوبی " به آزادی علمی و استقلال نهادی در آفریقای جنوبی قبل از و پس از سال ۱۹۹۴ پرداخته است. دوران پس از ۱۹۹۴ شاهد قانون اساسی ملی تضمین آزادی آکادمیک بوده است. و نهایتاً آزادی آکادمیک و استقلال نهادی یک حق قانونی در آفریقای جنوبی است.

### روش پژوهش :

پژوهش حاضر با هدف شناسایی مؤلفه‌های رسالت‌های دانشگاه در نظام آموزش عالی اجرا شده است. این پژوهش از لحاظ موضوع و هدف، یک پژوهش ترکیبی (کیفی و کمی) است. روش در بخش کیفی، از نوع مصاحبه دلفی و در بخش کمی، تحلیل عاملی است. ابزار گردآوری اطلاعات در بخش کیفی، ابتدا مؤلفه‌های رسالت‌های دانشگاه در نظام آموزش عالی با کمک مصاحبه‌های نیمه ساختارمند از خبرگان آموزش عالی، مدیران گروه و اساتید رشته علوم تربیتی مؤلفه‌های جذب و اثرگذاری دانش‌آموختگان با کمک نرم افزار MAXQDA 2020 استخراج شدند. در بخش کمی، ابزار جمع‌آوری داده‌ها پرسش‌نامه محقق ساخته برگرفته از فاز کیفی با ۱۶ گویه بود که روایی صوری آن توسط تعدادی از نمونه آماری و روایی محتوایی آن توسط تعدادی از متخصصان حوزه مدیریت آموزش عالی و علوم تربیتی تأیید گردید. پایایی ابزار نیز با استفاده از ضریب آلفای کرونباخ معادل ۰/۹۷ برآورد گردید. جامعه آماری پژوهش در بخش کیفی، شامل نخبگان صاحب نظر در حوزه تحقیقاتی پژوهش بودند. نمونه‌گیری به روش هدفمند انجام شد. هجده مصاحبه انجام شد، مصاحبه‌ها تا اشباع نظری پیش رفتند. ویژگی‌های جمعیت شناختی نمونه آماری تحقیق در جدول (۱) ارایه شده است.

جدول (۱) ویژگی‌های جمعیت شناختی

ویژگی‌ها	شاخص‌ها	تعداد	سهم نسبی (درصد)
شغل	هیأت علمی	۱۲	۶۶
	مدیر گروه	۶	۳۴
جنسیت	مرد	۱۴	۷۷
	زن	۴	۲۳
سابقه کار	زیر ۱۵ سال	۲	۱۱
	۱۵ تا ۲۰ سال	۹	۵۰
	بالای ۲۰ سال	۷	۳۹

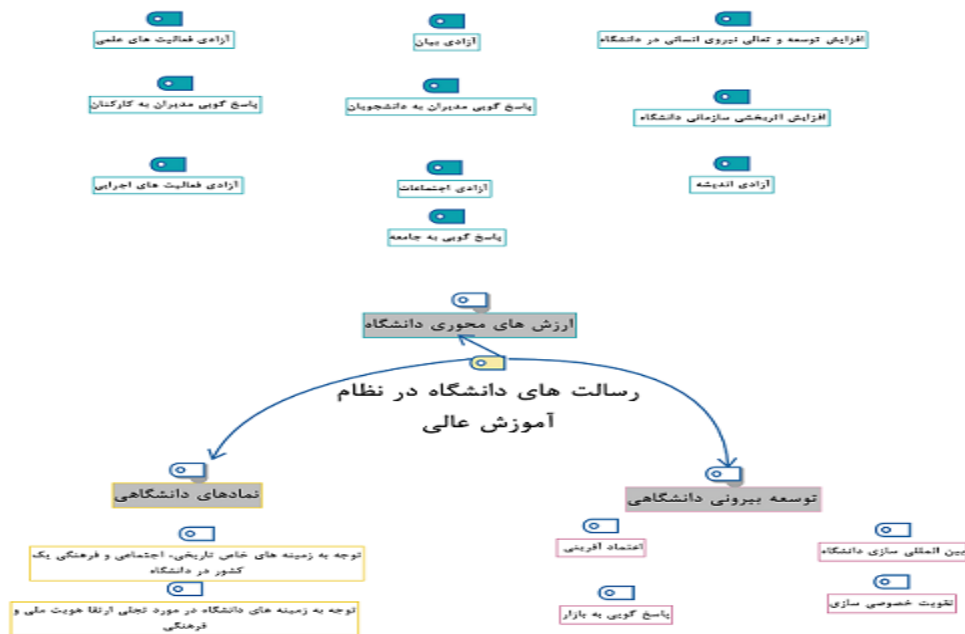
4. Meiners

5. Kori

جامعه آماری آن شامل رؤسا و معاونین دانشگاه به تعداد (۶۷۵) بوده است. نمونه آماری به تعداد ۱۲۵ به صورت تصادفی متناسب با حجم جامعه و به کمک جدول کرجسی و مورگان (۱۹۷۱) انتخاب گردید. در بخش کیفی، برای تجزیه و تحلیل داده ها، داده های کیفی از طریق فرایند کد گذاری، مبتنی بر طرح نظام دار نظریه ی برخاسته از داده استراوس و کوربین تحلیل شد و در بخش کمی، از روش توصیفی و از نوع پیمایشی با کمک نرم افزار های SPSS و AMOS23 استفاده شده است.

## یافته ها:

مضامین و شکل مفهومی رسالت دانشگاه مستقل از طریق فرایند کد گذاری با کمک نرم افزار MAXQDA مشخص شد که در شکل (۲) ترسیم شده است. و سپس با کمک SPSS تحلیل و با کمک نرم افزار Amos برازش مدل مورد بررسی قرار گرفت.



شکل (۲) مدل مفهومی رسالت های دانشگاه در نظام آموزش عالی

## تحلیل عاملی تأییدی پرسشنامه پژوهش (رسالت های دانشگاه)

جهت روایی سازه پرسشنامه پژوهش از نرم افزار AMOS23 استفاده گردید. همان طور که از خروجی نرم افزار مشاهده می گردد مدل اصلی تحلیل عاملی تأییدی ارائه شده به صورت شکل ۲ می باشد که در آن روابط میان متغیرهای آشکار (گویه ها) با متغیرهای پنهان (ابعاد رسالت های دانشگاه مستقل) و ضرائب استاندارد (بارهای عاملی) هر یک از سؤالات ارائه شده است.

همانطور که در شکل ۲ مشاهده می گردد تمامی بارهای عاملی ابعاد پرسشنامه بالاتر از  $0/3$  بدست آمد و مورد تایید قرار گرفت. بارهای عاملی همبستگی های متغیرها با عامل هاست. چنانچه این همبستگی ها بیشتر از  $0/6$  باشند (بدون توجه به علامت منفی یا مثبت) به عنوان بارهای عاملی بالا و چنانچه بیشتر از  $0/3$  باشد به عنوان بارهای عاملی نسبتا بالا در نظر گرفته می شوند، بارهای عاملی کمتر از  $0/3$  را می توان نادیده گرفت (کلاین، ۱۳۹۱)

سوال اساسی مطرح شده این است که آیا این مدل، مدل مناسبی می باشد؟ برای پاسخ به این پرسش بایستی آماره کای- دو و سایر معیارهای مناسب بودن برازش مدل مورد بررسی قرار گیرد. جدول (۲) شاخص های مناسب بودن برازش مدل تحلیل عاملی تأییدی مرتبه دوم سازه رسالت های دانشگاه مستقل را نشان می دهد.

جدول (۲) بررسی شاخص‌های مناسب بودن مدل تحلیل عاملی تأییدی پرسشنامه رسالت‌های دانشگاه در نظام آموزش عالی

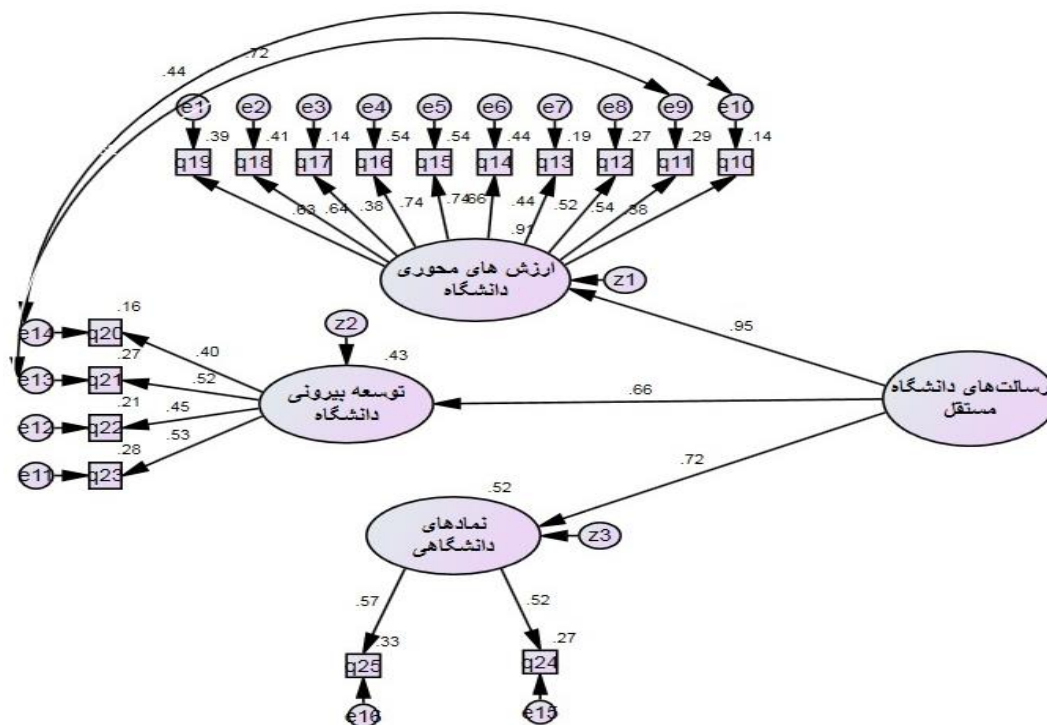
نام شاخص	مقدار استاندارد شاخص	مقدار شاخص در مدل مورد نظر	نتیجه‌گیری
$\frac{x^2}{df}$	کمتر از ۵	۴/۲۶۵	برازش مدل مناسب است
IFI	بیشتر و یا نزدیک ۰/۹	۰/۸۶۹	برازش مدل مناسب است
NFI	بیشتر و یا نزدیک ۰/۹	۰/۹۲۴	برازش مدل مناسب است
CFI	بیشتر و یا نزدیک ۰/۹	۰/۸۹۶	برازش مدل مناسب است
RMSEA	کمتر از ۰/۱	۰/۰۸۱	برازش مدل مناسب است

در نرم افزار Amos23 پنج شاخص (CFI , NFI , RFI , IFI , GFI) بر مبنای مقایسه کای اسکور مدل با کای اسکور مدل مبنا گزارش می‌شود که همگی آن شاخص‌ها بین صفر و یک قرار دارند و هر چه مقدار آن‌ها به مقدار یک نزدیک‌تر شود حاکی از قابل قبول‌تر بودن مدل تلقی می‌شود (قاسمی، ۱۳۸۹).

یکی از شاخص‌های عمومی برای به حساب آوردن پارامترهای آزاد در محاسبه شاخص برازش، کای اسکور بهنجار یا نسبی است که از تقسیم مقدار کای اسکور بر درجه آزادی مدل محاسبه می‌شود. اغلب مقادیر بین ۲ تا ۳ را برای این شاخص قابل قبول می‌دانند با این حال دیدگاه‌ها در این باره متفاوت است، شوماخر و لوملکس (۱۳۸۸) مقادیر بین ۱ تا ۵، کارماینزر و مک ایور (۱۹۸۱) مقادیر بین ۲ تا ۳، اولمن (۲۰۰۱) مقادیر ۱ تا ۲ و کلاین (۲۰۰۵) مقادیر بین ۱ تا ۳ را قابل قبول می‌دانند (قاسمی، ۱۳۸۹).

جدول (۳) مضامین پایه و گویه‌های مربوط به مضامین سازمان‌دهنده اصلی رسالت‌های مستقل دانشگاه

مضامین سازمان دهنده اصلی	مضامین سازمان دهنده فرعی	سوال	شرح گویه
ارزش‌های محوری دانشگاه	سؤال ۱	پاسخ گویی به جامعه	
	سؤال ۲	افزایش توسعه و تعالی نیروی انسانی در دانشگاه	
	سؤال ۳	آزادی بیان	
	سؤال ۴	آزادی فعالیت‌های علمی	
	سؤال ۵	آزادی اندیشه	
	سؤال ۶	آزادی اجتماعات	
	سؤال ۷	آزادی فعالیت‌های اجرایی	
رسالت‌های مستقل دانشگاه	سؤال ۸	افزایش اثربخشی سازمانی دانشگاه از طریق توجه به زیرساخت‌های خود	
	سؤال ۹	پاسخ گویی مدیران به دانشجویان	
	سؤال ۱۰	پاسخ گویی مدیران به کارکنان	
توسعه بیرونی دانشگاه	سؤال ۱۱	پاسخ گویی به بازار	
	سؤال ۱۲	تقویت خصوصی سازی	
	سؤال ۱۳	بین المللی سازی دانشگاه	
نمادهای دانشگاهی	سؤال ۱۴	اعتماد آفرینی از فعالیت‌های دانشگاهی برای جامعه	
	سؤال ۱۵	توجه به زمینه‌های دانشگاه در مورد تجلی ارتقا هویت ملی و فرهنگی	
	سؤال ۱۶	توجه به زمینه‌های خاص تاریخی، اجتماعی و فرهنگی یک کشور در دانشگاه	



شکل (۲) مدل تحلیل عاملی تأییدی مرتبه دوم پرسشنامه رسالت‌های مستقل دانشگاه

جدول (۴) روابط سؤالات با مؤلفه‌ها برای متغیرهای پرسشنامه رسالت‌های مستقل دانشگاه

مضامین سازمان‌دهنده فرعی	بار عاملی	سطح معناداری	شاخص‌ها	بار عاملی	سطح معناداری	نتیجه
ارزش‌های محوری دانشگاه	۰/۹۵۱	۰/۰۰۱	سؤال ۱	۰/۳۷۹	۰/۰۰۱	مناسب
			سؤال ۲	۰/۵۴۰	۰/۰۰۱	مناسب
			سؤال ۳	۰/۵۱۶	۰/۰۰۱	مناسب
			سؤال ۴	۰/۴۳۶	۰/۰۰۱	مناسب
			سؤال ۵	۰/۶۶۴	۰/۰۰۱	مناسب
			سؤال ۶	۰/۷۳۶	۰/۰۰۱	مناسب
			سؤال ۷	۰/۷۳۸	۰/۰۰۱	مناسب
			سؤال ۸	۰/۳۷۹	۰/۰۰۱	مناسب
			سؤال ۹	۰/۶۳۹	۰/۰۰۱	مناسب
			سؤال ۱۰	۰/۶۲۵	۰/۰۰۱	مناسب
توسعه بیرونی دانشگاه	۰/۶۶۳	۰/۰۰۱	سؤال ۱۱	۰/۴۰۰	۰/۰۰۱	مناسب
			سؤال ۱۲	۰/۵۲۲	۰/۰۰۱	مناسب
			سؤال ۱۳	۰/۴۵۴	۰/۰۰۱	مناسب
			سؤال ۱۴	۰/۵۲۷	۰/۰۰۱	مناسب
نمادهای دانشگاهی	۰/۷۲۳	۰/۰۰۱	سؤال ۱۵	۰/۵۲۰	۰/۰۰۱	مناسب
			سؤال ۱۶	۰/۵۷۲	۰/۰۰۱	مناسب

جدول اولویت بندی در هر یک از مضامین سازمان دهنده فرعی رسالت های دانشگاه در نظام آموزش عالی در جدول (۵) نشان داده شده است.

جدول (۵) اولویت بندی در هر یک از مضامین اصلی رسالت های دانشگاه در نظام آموزش عالی

مضامین سازمان دهنده فرعی	بار عاملی	مضامین اولویت دار
ارزش های محوری دانشگاه	۰/۷۳۸	آزادی فعالیت های اجرایی
توسعه بیرونی دانشگاه	۰/۵۲۲	تقویت خصوصی سازی
نمادهای دانشگاهی	۰/۵۷۲	توجه به زمینه های خاص تاریخی، اجتماعی و فرهنگی یک کشور در دانشگاه

### بحث و نتیجه گیری:

در مؤلفه کلی رسالت دانشگاهی، همه ی مؤلفه ها دارای بار عاملی مناسب هستند. و مؤلفه آزادی فعالیت اجرایی بالاترین بارعاملی را دارد که در کشور های منتخب به صورت ویژه به آزادی فعالیت های اجرایی در دانشگاه می اندیشند. البته در کنار آن، سایر مؤلفه های رسالت دانشگاهی از جمله دادن آزادی بیان و اندیشه که مسیر روشنی برای دانشگاه حاصل می شود در نظر دارند، هم چنین در دانشگاه مستقل به پاسخ گویی به جامعه بر اساس نیاز های جامعه که گفته می شود روی دیگر استقلال دانشگاهی، بین المللی سازی و تقویت خصوصی سازی توجه ویژه می شود. نتایج حاصل از این مؤلفه با پژوهش های (گاندهی، ۲۰۱۳)، (فلورنتینا، ۲۰۱۳)، (استرومن، ۲۰۱۵)، (کریمیان، ۱۳۹۰) و (ذاکر صالحی، ۱۳۸۹) هم سویی دارد. در مدل نهایی تمامی بار عاملی ابعاد پرسشنامه بالاتر از ۳/ بدست آمد و مورد تأیید قرار گرفت. در مورد روابط سؤالات با مؤلفه ها برای متغیرهای پرسشنامه بیشترین رابطه مربوط به ارزش ها با بار عاملی ۹۵/ و کمترین مربوط به توسعه بیرونی دانشگاه با بار عاملی ۶۶/ و سطح معنا داری مدل کمتر از یک صدم که فرضیه صفر رد می شود که نشان از مناسب بودن مدل و هم چنین مناسب بودن روابط سؤالات با مؤلفه ها برای متغیر پرسشنامه می دهد. در تبیین و تفسیر مدل می توان اشاره کرد به این که مدل شناسایی شده دارای یازده مؤلفه با ۱۶ گویه تأیید شده است که بیش ترین بار عاملی مؤلفه های رسالت دانشگاه ها مربوط به ارزش های بنیادین است. که نشان می دهد توجه به ارتباط با سایر دانشگاه ها داخلی و خارجی و همکاری در زمینه های آموزشی و پژوهشی در ایجاد آزادی علمی در اولویت های اصلی دانشگاه ها قرار گیرد. بر اساس یافته های پژوهش پیشنهاد می شود برنامه ریزی و پاسخ گویی شفاف دانشگاه ها برای کسب اعتماد بیشتر و تحقق اهداف انجام شود.

### منابع:

- پهلوان ا. ۱۳۹۴. طراحی و تبیین الگوی جامعه یادگیرنده حرفه ای در نظام آموزش عالی، فصلنامه پژوهش در یادگیری آموزشی و مجازی. شماره ۱۰. صص ۳۶-۱۷.
- ذاکر صالحی غ. ۱۳۸۹. بررسی دیدگاه مدیران مراکز علمی کشور در زمینه استقلال دانشگاهی در ایران، فصلنامه انجمن آموزش عالی ایران. (۱). ۳(۱). صص ۵۹-۳۳.
- سلیمی ج، عبدی آ. ۱۳۹۷. مطالعه انگاره ها و ادراکات اعضای هیئت علمی از مفهوم آزادی علمی. فصلنامه علمی پژوهشی آموزش عالی ایران، سال نهم، شماره سوم.
- عبداللهی ب، حیدری س. ۱۳۸۸. عوامل مرتبط با توانمندسازی اعضای هیئت علمی دانشگاه، فصلنامه انجمن آموزش عالی ایران، شماره ۱، صص ۱۳۵-۱۱۱.
- فراستخواه م. ۱۳۹۷. تاریخ دانشگاه در ایران. تهران: انتشارات پژوهشکده مطالعات فرهنگی و اجتماعی.

قاسمی و ۱۳۸۹. مدل سازی معادله ساختاری در پژوهش های اجتماعی. انتشارات جامعه شناسان.  
کریمیان ز، کجوری ج، لطفی ف ۱۳۹۰. مدیریت دانشگاهی و پاسخ گویی؛ ضرورت استقلال و آزادی علمی از دیدگاه  
لنسن د ۱۳۹۶. دانشگاه جهان موردی برای نظام دانشگاه ، ترجمه زمانی، ا. پور آتشی، م، انتشارات مؤسسه پژوهش و برنامه ریزی آموزش عالی،  
چاپ اول، ۱۳۹۶  
معین م. ۱۳۹۷. توسعه و سیاست آموزش عالی ، پژوهشکده مطالعات فرهنگی و اجتماعی، چاپ اول، بهار ۱۳۹۷.  
مهدی ر، آذرگشب ا ۱۳۹۶. اداره هیئت امنایی در نظام آموزش عالی ایران. فصلنامه پژوهش و برنامه ریزی در آموزش عالی، دوره ۲۳، شماره ۳،  
صص ۱۶۴-۱۳۹.

Corbett A. & Gordon C . 2017. Can Europe stand up for academic freedom? The Bologna Process, Hungary, and the Central European University. published in Europpblog, available at: <http://blogs.lse.ac.uk/europpblog/2017/04/18/can-europe-stand-up-for-academic-freedom/>

Estermann T .2015. " University autonomy in Europe: university education.pp 28-32.

Forsyth H . 2013. University autonomy and the public interest. Australian Policy and History.freedom - meaning and Legal Basis, Perspectives of Business Law Journal, Volume2, Governance.pdf.

Gandhi, M. M. (2013). Autonomy and accountability in higher education an Indian perspective. IOSR Journal of Research & Method in Education, 3(5), 33-37.

kori E . 2016. "Challenges to Academic freedom and Inestitution autonomy in sourc Africa nuniversites". International Journal of Teaching and Education.Labor, March, [www.wol.iza.org](http://www.wol.iza.org): pl-10.

Meiners R E . 2018. The evolution of American higher education. In The Academy in Crisis (pp. 21-43). Routledge.

Ren K. & Li J . 2013. Academic freedom and university autonomy: A higher education policy perspective. Higher Education Policy, 26(4), 507-522.

Turcan R V & Gullieva V. 2013. How much we know about university internationalization and university autonomy: An exploratory review. In EUniAM International Conference on'A Quest to (Re) Define University Autonomy'. EUniAM International Conference.